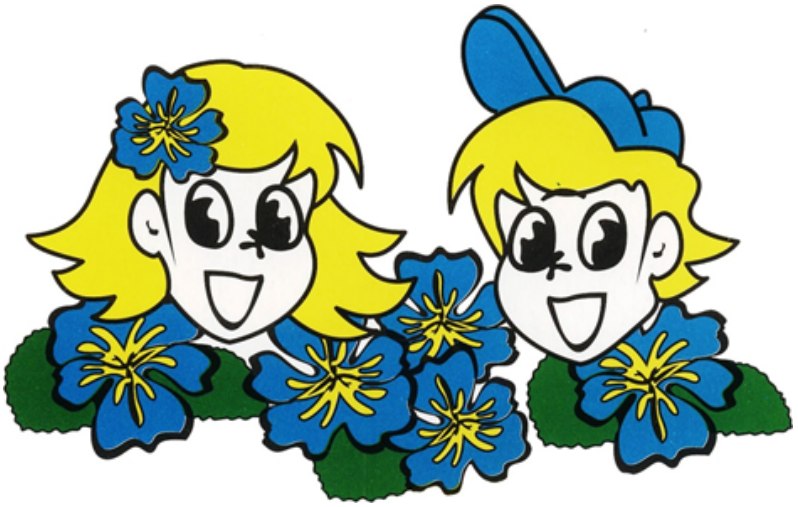
KINNITATUD
Kiviõli linna lasteaed Kannike direktori
10.09.2026
käskkirjaga nr 1-1/12

KIVIÕLI LINNA LASTEAED KANNIKE

ÕPPEKAVA

2026

SISUKORD

SISSEJUHATUS....3
1. LASTEASUTUSE ERIPÄRA....4
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED....4
3. ÕPIKÄSITUS, ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA KORRALDUS....6
3.1. Õpikäsitus....6
3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus....7
3.3. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine....7
3.4. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimine....8
3.5. Pedagoogiline dokumenteerimine ja reflekteerimine....8
4. ÕPI- JA KASVUKESKKOND....9
5. LAPSE ARENGU JÄLGIMISE, HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED NING DOKUMENTEERIMINE....10
6. LAPSE INDIVIDUAALSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED....11
7. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS....12
8. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD....12
LISAD....14
Lisa 1. Lapse arengu eeldatavad üldoskused (vanuseti)....14
Mänguoskused....14
Sotsiaalsed oskused....17
Eneseregulatsiooni oskused....20
Tunnetus- ja õpioskused....22
Lisa 2. Õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade eeldatavad tulemused (vanuseti)....25
Mina ja keskkond....25
Keel ja kõne....32
Matemaatika....38
Kunst....43
Muusika....46
Liikumine....50

SISSEJUHATUS

Kiviõli linna lasteaed Kannikese õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ning läbiviimise alusdokument. Õppekava on koostatud alushariduse riikliku õppekava alusel ning on kooskõlas lasteasutuse arengukava ja põhimäärusega.

Meie **visioon** on olla avatud ja uuendusmeelsed, head arengukeskkonda pakkuv ja perekonda toetav lasteaed.

Meie **missioon** on toetada lapse loovuse arengut ja individuaalsust, kasvatades positiivse maailmapildiga last, kes väärtustab mängu ja tervislikke eluviise. Tagada lapse turvaline keskkond ja sujuv üleminek kooli.

Kiviõli linna lasteaed Kannike tegevuse aluseks on järgmised **väärtused:**

- **hoolivus-** märkame, hoolime ja toetame
- **koostöö-** teeme koostööd laste, vanemate, töötajate ja kogukonnaga
- **usaldus-** usaldame üksteist, suhtume lugupidavalt ning toetame iseseisvust
- **positiivsus-** loome rõõmsa ja toetava õhkkonna

1. LASTEASUTUSE ERIPÄRA

Kiviõli linna lasteaed Kannike (edaspidi *lasteaed*) on 1,5–7-aastastele lastele hoidu ja alusharidust pakkuv õppeasutus. Lasteaed tegutseb kahes õppekohas – Kannikese õppekohas Kiviõli linnas ja Marjakese õppekohas Püssi linnas.

Õppekohad tegutsevad ühise õppekava alusel, samal ajal väärtustatakse kummagi õppekoha omanäolisust, võimalusi ja väljakujunenud traditsioone. Lasteaia eestikeelses õppe- ja kasvukeskkonnas toetatakse teadlikult iga lapse eesti keele arengut.

Kannikese õppekoht

Kannikese õppekohta iseloomustab mitmekesiseid tegutsemisvõimalusi pakkuv õpikeskkond – avar õueala koos staadioniga ning eraldi muusika- ja liikumissaal. Õppimisel kasutatakse mitmekülgselt ka ümbritseva kogukonna võimalusi.

Marjakese õppekoht

Marjakese õppekoht asub rohelise pargi keskel Püssi kultuurimaja kõrval. Looduslähedane ja rahulik kasvukeskkond pakub lastele võimalusi viibida palju värskes õhus ning avastada ümbritsevat loodust. Õppekohta iseloomustavad pikaajalised traditsioonid ja kodune õhkkond.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

Lastehoiu ja lasteaia õppe- ja kasvatustegevus lähtub ühistest eesmärkidest ja põhimõtetest, arvestades lapse vanusest ja arengutasemest tulenevaid vajadusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on toetada lapse igakülgset ja järjepidevat arengut koostöös koduga.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias ning

kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

Lastehoiu õppe- ja kasvatustegevuses on keskmes lapse turvatunde, heaolu ja esmase arengu toetamine. Selleks:

- peetakse esmatähtsaks lapse turvatunde ja heaolu toetamist;
- toetatakse lapse esmaseid sotsiaalseid ja enesekohaseid oskusi;
- õppimist toetatakse igapäevaste toimingute ja mängu kaudu;
- arvestatakse lapse individuaalsust ja arengutempot;
- toetatakse lapse kohanemist lastehoiuga ning usalduslike suhete kujunemist.

Üldeesmärgi saavutamiseks kavandatakse ja viiakse õppe- ja kasvatustegevust läbi järgmiste põhimõtete alusel:

- lähtutakse lapse arengutasemest tegevuste eesmärkide seadmisel ja tegevuste kavandamisel;
- tagatakse igale lapsele eduelamus;
- toetatakse lapse loovust, huvi ja algatusvõimet;
- luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õpi- ja kasvukeskkond;
- väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste suhtes;
- lõimitakse õppe- ja kasvatustegevuse valdkondi ning võimaldatakse mängu, katsetamist, liikumist ja loovat tegevust;
- väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga;
- toetatakse lapse eesti keele arengut ja arvestatakse tema keelelist tausta;
- kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks.

3. ÕPIKÄSITUS, ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA KORRALDUS

3.1. Õpikäsitus

Õppe- ja kasvatustegevus on terviklik, paindlik ja lapsekeskne. Selle kavandamisel lähtutakse lapse vanusest, arengust, huvidest ja individuaalsetest vajadustest. Õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist.

Lastehoiurühmades on esikohal lapse turvatunne ja heaolu. Õppimine toimub eelkõige mängu, igapäevatoimingute, suhtlemise, liikumise ja avastusliku tegutsemise kaudu, lähtudes lapse individuaalsest arengutasemest, huvidest ja vajadustest.

<u>Õpikäsitus Kiviõli linna lasteaias Kannike seisneb järgnevas:</u>

- õppimise käsitlemine kogemuspõhise ja tervikliku protsessina;
- lapse individuaalsuse ja arenguliste eripärade arvestamine;
- lapse aktiivne osalemine õppimises;
- loovuse, uudishimu ja ettevõtlikkuse toetamine;
- lapse arengut toetava õpi- ja kasvukeskkonna loomine.

Õppimine kui kogemuspõhine ja terviklik protsess. Laps õpib eelkõige mängides, uurides, katsetades, liikudes, suheldes ja erinevaid kogemusi omandades. Õppimine toimub lõimitult ning seostatakse lapse varasemate teadmiste, kogemuste ja igapäevaeluga.

Lapse individuaalsuse ja arenguliste eripärade arvestamine. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel lähtutakse lapse vanusest, arengutasemest, võimetest, huvidest, vajadustest ning keelelisest ja kultuurilisest taustast. Õpetaja toetab iga lapse arengut tema lähima arengu tsoonist lähtudes.

Lapse aktiivne osalemine õppimises. Laps on õppe- ja kasvatustegevuse aktiivne osaleja. Teda kaasatakse tegevuste kavandamisse, võimaldatakse teha valikuid, avaldada arvamust ning mõtestada oma tegevust ja õpikogemusi.

Loovuse, uudishimu ja ettevõtlikkuse toetamine. Õppeprotsessis väärtustatakse lapse loovust, algatusvõimet, probleemide lahendamist ja koostööoskusi. Lapsele luuakse võimalusi iseseisvalt tegutseda, avastada ning katsetada.

Lapse arengut toetava õpi- ja kasvukeskkonna loomine. Õpetaja on lapse õppimise suunaja, toetaja ja juhendaja ning loob lapse arengut ja õppimist toetava õpi- ja kasvukeskkonna.

3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Lastehoiu- ja lasteaiarühmad komplekteeritakse võimaluse korral ühevanuselistest lastest. Lasteaias korraldatakse õppe- ja kasvatustegevust õppeaastate kaupa. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini.

1. septembrist kuni septembri kolmanda nädalani on põhirõhk laste kohanemise, turvatunde ja rühmasuhete kujunemise toetamisel. Õppe- ja kasvatustegevus toimub eelkõige mängu, igapäevatoimingute ning laste huvidest ja vajadustest lähtuvate tegevuste kaudu.

Septembri kolmandast nädalast kuni mai kolmanda nädalani toimub aktiivne õppeperiood, mil õppe- ja kasvatustegevust kavandatakse teema- või projektiplaanide alusel. Õppeaasta jooksul kavandatakse vahenädalaid, mil õppe- ja kasvatustegevus on paindlikum ning suurem osakaal on vabamängul, laste algatatud tegevustel, liikumisel ja looval tegutsemisel. Õpitut kinnistatakse ja rakendatakse igapäevastes ning mängulistes olukordades.

Mai kolmandast nädalast kuni 31. augustini toimub suveperiood, mil õppe- ja kasvatustegevus on paindlikum ning suurem rõhk on mängul, liikumisel, õuesõppel ja laste algatatud tegevustel. Õpitut kinnistatakse ja rakendatakse igapäevastes ning mängulistes olukordades.

Iga õppeaasta alguses koostatakse lasteaia õppeaasta tegevuskava.

3.3. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale ja üksikult üldisemale. Kavandamisel lähtutakse laste huvidest, mõtetest, küsimustest ja tähelepanekutest ning

õppekavas kirjeldatud lapse arengu eeldatavatest tulemustest. Arvestatakse ka lasteasutuse tegevuskava, traditsioone, kalendritähtpäevi, aastaaegu ja aktuaalseid teemasid.

Septembrist maini kavandatakse õppe- ja kasvatustegevust teema- või projektiplaanidena. Teema- või projektiplaani koostamise aluseks on lasteaia infosüsteemis Eliis olemasolev mall. Projekti kestus sõltub lastepoolsest huvist, eesmärkide saavutamisest ja loomulikust kulgemisest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik. Õpetaja täiendab või muudab tegevusi vastavalt laste huvidele, õppimise käigus ilmnenud vajadustele ja rühma arengule.

3.4. Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimine

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse lastehoiu ja lasteaia päevakavaga.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub igapäevatoimingute, mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste kaudu. Lastele võimaldatakse tegutseda individuaalselt, väikestes gruppides ja kogu rühmaga.

Õppe- ja kasvatustegevusi viivad läbi rühmaõpetajad, kellele on abiks abiõpetajad. Muusika- ja liikumistegevusi viivad läbi erialaõpetajad koostöös rühmaõpetajatega, toetades õppe- ja kasvatustegevuse terviklikkust ning valdkondade lõimingut.

Eesti keele arengut toetatakse järjepidevalt kogu päeva vältel mängus, suhtlemisel, igapäevatoimingutes ning kavandatud ja spontaansetes õpitegevustes.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub rühmaruumis, õues ning võimalusel lapse loomulikus keskkonnas. Õppimist rikastavad õppekäigud, kogukonna võimaluste kasutamine ning eakohased digi- ja robootikavahendid.

3.5. Pedagoogiline dokumenteerimine ja reflekteerimine

Pedagoogiline dokumenteerimine ja reflekteerimine on õppe- ja kasvatustegevuse loomulik osa. Need toetavad lapse arengut ning aitavad õpetajal kavandada, hinnata ja arendada õppe- ja kasvatustegevust.

Dokumenteerimise käigus kogutakse tähelepanekuid lapse õppimise, arengu ja õppe- ning kasvatustegevuse kohta. Tähelepanu pööratakse laste kogemustele, tegevustele, küsimustele, mõtetele, aruteludele ja uutele teadmistele. Kogutud tähelepanekud aitavad märgata lapse arengut, hinnata seatud eesmärkide saavutamist ning kavandada järgmisi tegevusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse dokumenteerimiseks kasutatakse Eliisi keskkonda. Dokumenteerimisel kasutatakse erinevaid viise, sealhulgas kirjalikke tähelepanekuid, laste töid, fotosid ja muid lapse õppimist ning arengut kajastavaid materjale.

Projektiplaani analüüsitakse nii selle kestel kui lõppedes. Analüüsimisel lähtutakse seatud eesmärkidest ning laste õppimise protsessist, sealhulgas laste mõtetest, küsimustest, aruteludest ja tegevustes ilmnenud teadmistest ning oskustest. Analüüsi põhjal kavandatakse vajadusel projekti edasine suund ja järgmised tegevused.

Õppeperioodi lõpus mais koostavad rühmaõpetajad õppeaastat kokkuvõtva analüüsi.

4. ÕPI- JA KASVUKESKKOND

Õpi- ja kasvukeskkond on tervik, mis hõlmab lapse vaimset, sotsiaalset, füüsilist ja digitaalset keskkonda. See toetab lapse heaolu, positiivse enesehinnangu kujunemist ning iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks kasvamist.

Õpi- ja kasvukeskkonda kujundatakse koostöös õpetajate, abiõpetajate ja teiste lasteasutuse töötajatega, kaasates vajadusel vanemaid. Keskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest, arengust, huvidest ja vajadustest ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja sisust.

Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel:

- luuakse turvaline, hooliv ja usalduslik keskkond;
- väärtustatakse koostööd, üksteisega arvestamist ning iga lapse arvamust;
- toetatakse laste omavahelist suhtlemist, mõttevahetust ja koostööd;
- võimaldatakse mängu, liikumist, uurimist, loovat tegutsemist ning vajadusel omaette olemist;
- kasutatakse mitmekesiseid ja eakohaseid õppe- ning mänguvahendeid;
- kasutatakse õppimiseks sise- ja õuekeskkonda ning võimalusel kogukonna ja looduskeskkonna võimalusi;

- toetatakse laste aktiivset osalemist, iseseisvust ja valikute tegemist.

5. LAPSE ARENGU JÄLGIMISE, HINDAMISE JA TOETAMISE PÕHIMÕTTED NING DOKUMENTEERIMINE

Lapse arengu jälgimine, hindamine ja toetamine on õppe- ja kasvatustegevuse loomulik osa. Selle eesmärk on mõista lapse individuaalsust, märgata tema tugevusi ja arenguvajadusi, toetada positiivse enesehinnangu kujunemist ning kavandada koostöös vanemaga lapse arengut toetavaid tegevusi.

Lapse arengu hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Lapse arengut jälgitakse ja analüüsitakse igapäevatoimingutes, vabamängus, õppe- ja kasvatustegevustes ning suhtlemisel. Õpetajad teevad tähelepanekuid lapse tegevuste kohta ning kasutavad lapse arengu jälgimiseks, hindamiseks ja analüüsimiseks erinevaid meetodeid ja vahendeid, sealhulgas vaatlusi, vestlusi, laste töid, pedagoogilisi märkmeid, vaatluslehti ning teisi lasteasutuses kokkulepitud hindamisvahendeid. Lapse areng kajastub ka arengumapis.

Lapse arengu hindamise aluseks on õppekavas kirjeldatud eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused. Lapse arengut analüüsitakse lasteasutuses kokkulepitud hindamisvahendi alusel. Hindamisel lähtutakse lapse individuaalsusest, arengutasemest ja eeldatavatest arengutulemustest. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Lapse areng dokumenteeritakse lasteaia infosüsteemis Eliis lasteasutuses kokkulepitud viisil. Vähemalt üks kord õppeaastas koostatakse lapse arengu kirjalik kokkuvõte, mis on aluseks vanemale tagasiside andmisel, arenguvestlusel ning lapse arengut toetavate tegevuste kavandamisel.

Vanemat teavitatakse lapse arengu jälgimise ja hindamise põhimõtetest ning korraldusest. Lapse arengust antakse tagasisidet igapäevase suhtlemise käigus ning vajadusel arenguvestlusel. Arenguvestlusel jagatakse tähelepanekuid lapse arengust, kuulatakse ära vanema seisukohad ning lepitakse kokku lapse arengut toetavad edasised tegevused.

Arenguvestluse tulemused dokumenteeritakse. Lasteaiateed alustanud laste vanematega on soovituslik läbi viia nn tutvumisvestlused sügisesel perioodil.

Koolieelse lasteasutuse lõpetavale lapsele koostatakse lasteaia infosüsteemis Eliis koolivalmiduskaart, milles kirjeldatakse lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemusi. Koolivalmiduskaarti tutvustatakse vanemale enne selle kandmist Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS).

6. LAPSE INDIVIDUAALSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED

Kiviõli linna lasteaed Kannikeses lähtutakse põhimõttest, et iga laps on ainulaadne ning tal on õigus saada oma arengule ja vajadustele vastavat tuge. Lapse individuaalse arengu toetamisel arvestatakse tema tugevuste, huvide, võimete ja vajadustega, et toetada tema arengut ning aktiivset osalemist rühma igapäevaelus.

Toe vajaduse märkamine algab rühmas. Õpetaja jälgib last igapäevastes tegevustes, mängus ja suhtlemisel ning teeb koostööd rühmameeskonna ja vanemaga. Vajadusel kaasatakse erialaõpetajad, tugiteenuste koordineerija ja tugispetsialistid. Eesmärk on märgata toe vajadust võimalikult varakult ning kavandada vajalikud tugimeetmed. Lapse toetamisel on oluline järjepidev koostöö vanemaga, et jagada tähelepanekuid, leppida kokku lapse vajadustest lähtuvad eesmärgid ja toetavad tegevused ning võimalusel tagada nende järjepidevus lasteaias ja kodus.

Lapse toetamiseks kohandatakse vajadusel õppe- ja kasvatustegevust, õppematerjale, õpi- ja kasvukeskkonda ning õpetaja juhendamist. Kasutatakse lapse vajadustele sobivaid metoodilisi võtteid, näiteks individuaalset juhendamist, tegevusi väiksemas rühmas, visuaalseid abivahendeid ja diferentseeritud ülesandeid. Andekatele lastele luuakse võimalusi nende huvidest ja võimetest lähtuvaks õppimiseks.

Lapse toe vajaduse, rakendatud tugimeetmete ja arengueesmärkide dokumenteerimiseks peetakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaarti. Vajadusel koostatakse lapsele individuaalne arenduskava (IAK), mille koostamisse kaasatakse vanem ja lapse arengut toetav meeskond. IAK koostatakse lapsele kindlaks ajavahemikuks neis arenguvaldkondades, milles tema arengutase erineb eeldatavast eakohasest tasemest. Vähemalt üks kord õppeaastas hinnatakse rakendatud tugimeetmete tulemuslikkust ning kavandatakse edasised toetavad tegevused.

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, rakendatakse vajadusel täiendavaid keeleõpet toetavaid tegevusi, arvestades tema vanust, arengutaset ja keeleoskust.

7. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lasteasutuse töötajad teevad vanemaga koostööd lapse arengu ja heaolu toetamiseks. Koostöö põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel, lugupidamisel ja avatud suhtlemisel. Lasteasutus toetab peret lapse kasvamisel, õppimisel ja arengul.

Lastehoiuga kohanemisel arvestatakse lapse individuaalset kohanemisaega, harjumusi ja vajadusi ning kujundatakse koostöös vanemaga turvalised ja järjepidevad igapäevarutiinid. Lasteaiarühma üleminekul pööratakse tähelepanu sujuvale kohanemisele ja arengu toetamise järjepidevusele.

Vanemat teavitatakse lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest, alushariduse alusväärtustest ning korraldusest. Koostöö toimub igapäevase suhtlemise, vanemate koosolekute, ühisürituste ja teiste koostöövormide kaudu. Igapäevane infovahetus toimub vahetute vestluste, telefoni ja lasteaia infosüsteemi Eliis kaudu.

Vanemat kaasatakse võimalusel õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisse ning rühma tegemistesse ja projektidesse. Samuti kaasatakse ta lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ning kokkulepitud tegevuste elluviimisse.

Õpetajad vahetavad vanemaga regulaarselt teavet lapse arengu, õppimise ja tervise kohta. Vajadusel loob õpetaja koostöös tugiteenuste koordineerija ja tugispetsialistidega vanemale võimalused saada nõu ja tuge lapse arengu toetamise küsimustes.

8. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava rakendumist analüüsitakse vähemalt üks kord õppeaastas, lähtudes alushariduse riiklikust õppekavast, lasteasutuse arengukavast, sisehindamise tulemustest ning õppe- ja kasvatustegevuse analüüsist. Analüüsi tulemustest lähtudes tehakse vajadusel õppekavas muudatusi ja täiendusi, et tagada selle ajakohasus ning vastavus õigusaktidele ja lasteasutuse arenguvajadustele.

Õppekava ja selle muudatused koostab direktor koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega. Enne kinnitamist kuulatakse ära hoolekogu arvamus. Õppekava ja selle muudatused kinnitab direktor ning avalikustatakse lasteasutuse veebilehel.

LISAD

Lisa 1. Lapse arengu eeldatavad üldoskused (vanuseti)

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3-aastane	3–4-aastane	4–5-aastane	5–6-aastane	6–7-aastane
Suudab väikeses grupis mängule keskenduda.	Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.
Kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid.	Kasutab mänguasju tavapärasel moel (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jäljendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Jäljendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut.	Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklikke kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut.	Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki").	Algatab mänge ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.
Kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga.	Algatab lihtsaid mänge (nt autosõit).	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge.	Mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mänge ja arendab mängude sisu.
Suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu.	Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.	Mängib mänge ja püüab teha koostööd eakaaslastega (paaris, väikeses grupis) täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada.	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.

	Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga (nt peitus) ja suudab oodata oma korda.	Järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga.	Järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
	Tunneb rõõmu koosmängust täiskasvanu toel.	Õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge.	Väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus on võimalik veel proovida.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslasi, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3-aastane	3–4-aastane	4–5-aastane	5–6-aastane	6–7-aastane
Tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega.	Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
Suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda.	Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib lihtsatele emotsioonidele (rõõm, kurbus).	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega grupitegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Mõistab lihtsamat kõnet.	Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.

Valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara.	Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.
Väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses.	Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele.	Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, kasv).	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid.	Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
Oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada.	Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel küsides täiskasvanu abi.	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

Suudab järgida lihtsat juhist.				
Oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.				

Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

Eneseregulatsiooni eeldatavad tulemused vanuseti

3-aastane	3–4-aastane	4–5-aastane	5–6-aastane	6–7-aastane
Tuleb toime vanematest eemalolekuga.	Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga.	Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mänge ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mänge ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mänge ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.

Suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitut edasi lükata ja oma käitumist pidurdada.	Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.
Suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;	Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega.	Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
Paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.	Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise toimingutega (riietumine, söömine, tualeti kasutamine) ja tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused (isiklike asjade hoidmine, vahendite heaperemehelik kasutamine).	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Tunnetus- ja õpioskuse eeldatavad tulemused vanuseti

3-aastane	3–4-aastane	4–5-aastane	5–6-aastane	6–7-aastane
Tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega;	Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda.
Suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;	Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhistele ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.

Mõistab lihtsamat kõnet.	Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhist (nt „Palun pese käed”).	Täidab kaheosalist juhist, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed“), vajadusel täiskasvanu toel.	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe-kolmeosalist juhist, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega (nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud jalga ja lõpuks mine mänguplatsile“).	Suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhist või korraldust.
Valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara.	Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi”) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?”) ning arutleb igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.	Esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et…“) ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt mida teha, kui keegi on kurb).	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.
Väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses.	Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks).	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.

Suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele.	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega (nt „vihma sadas, ei saanud õue minna“).	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid“).	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
Oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid.	Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“).	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada.	Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katse-eksituse abil (nt proovib mitut erinevat eset, kuni üks sobib).	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.
Suudab järgida lihtsat juhist.				
Oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.				

Lisa 2. Õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade eeldatavad tulemused (vanuseti)

Mina ja keskkond

Valdkond *Mina ja keskkond* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

1) toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;

2) suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;

3) suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldusi tegema;

4) suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;

5) suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;

6) suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi.

Mina ja keskkond valdkonna eeloskused (1-3-aastased)

Väikelapseeas areneb oskus:

- reageerida oma nimele
- tunda end ära piltidel
- osutada küsimisel pereliikmetele ja tuttavatele inimestele
- osutada ja/või nimetada mööbliesemeid, nõusid, riietusesemeid, mänguasju
- teada esemete otstarvet ja kasutada neid sihipäraselt
- eristab ja tunneb ära loomi, neile osutades või neid nimetades
- oskab nimetada või osutada linnule, loomale, puule, lillele, pilvele, kuule, autole, majale jne.

Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

	3–4--aastane	4–5-aastane	5–6-aastane	6–7-aastane
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.
Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.

Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata vajadusi ning kultuuritraditsioone.	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbril ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.

Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.
Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.

Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	Tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegadega.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaaegadega.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest.
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.

Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.

Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	Oskab selgitada raha otstarvet.
Digiturvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid ohtusid nende kasutamisel.	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks, võõrastele ei ütle oma nime).	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info jagamine, tundmatute linkide avamine).	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas.
Digivahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robootikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robootikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robootikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robootikaseadmeid.

Keel ja kõne

Valdkond *Keel ja kõne* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

1) luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;

2) luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;

3) pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;

4) suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lastehoidu ja lasteaeda;

5) õpetada last suhtlemisel keele- ja kõnevahendeid kasutama;

6) suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;

7) toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildirikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;

8) toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Keel ja kõne valdkonna eeloskused (1-3-aastased)

Laps õpib:

- mõistma lihtsaid korraldusi: „Too pall!“
- tundma ära oma nime ja reageerima kutsumisele
- ütlema sõnu ja lihtsamaid lauseid
- kasutama lihtsustatud sõnu
- näitama kehaosi enda või nuku pealt
- viipamise ja osutamise abil suhtlema
- sõnu lauseteks ühendama
- kasutama asesõnu („mina“, „sina“) ja omastavat käänet („issi auto“)
- kasutama tegusõnu ja lihtsaid omadussõnu („jookseb“, „punane“).

Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirjapildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.

	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega.
Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahe- kuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostegevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.

	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	Jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega, kasutades sidesõnu.	Oskab jutustada pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse põhjal, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.
	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldust ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega.	Mõistab tuttaval teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.
Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse).	Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue).	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viipega.	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud ja toimib vastavalt.
Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata.	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires.

Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu.
Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „rääkivatel seintel”).	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära üksikuid tähti ja kirjapildis oma nime.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu.
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime.	Oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähtedega.
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavamat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Matemaatika

Valdkond *Matemaatika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

1) suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;

2) suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;

3) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;

4) toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Matemaatika valdkonna eeloskused (1- 3-aastased)

Laps õpib:

- eristama erinevaid suurusi (nt suur pall vs väike pall)
- aru saama lihtsatest põhjus-tagajärg seostest (nt kui panen klotsi torusse, kukub see alla)
- sobitama esemeid avadesse (nt kujundikast)
- jäljendama loendamist täiskasvanu eeskujul
- mõistma loendamise ideed (võib küll eksida järjekorras)
- märkama erinevusi (nt „üks sokk kadunud” → tajub puuduvat eset)
- rühmitama esemeid värvi, suuruse või kuju järgi

- mõisteid nagu rohkem, vähem, samapalju
- eristama lihtsaid kujundeid: ring, ruut
- aru saama lihtsamatest kohamõistetest nagu sees, all, peal.

Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.
	Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui (>), vähem kui (<) ja võrdselt (=).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt.*
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule eelnevat/järgnevat arvu.	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.

	Mängib koos täiskasvanuga mänge, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng).	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , –, =.
	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).
	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisvõimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha-ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.

	Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega esemed (nt pikk, lühike).	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk, samm) ja võrdleb tulemusi.	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms).
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
	Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-rohe line, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.
Orienteerumine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: *täna, homme, eile.*	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: *täna, eile, homme, praegu, enne.*	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: *eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem.*	Oskab kasutada õigesti mõisteid *eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem –vanem.*

	Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaaegadega.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses.
	Kirjeldab aastaaega, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed lähevad kollaseks).	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva.
	Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaaega täistundides.
Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robootika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

Kunst

Valdkond *Kunst* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

1) luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;

2) toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;

3) luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutega;

4) luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;

5) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

Kunsti valdkonna eeloskused (1-3-aastased)

Laps õpib:

- hoidma käes värvipliiatsit või kriiti
- kritseldama spontaanselt (joon ei pruugi veel midagi tähendada)
- nautima värvide kasutamist (näpuvärvid, pintsliga värvi kandmist paberile)
- julgelt kasutama paberipinda joonistades ja maalides
- aru saama, mida saab teha pliiatsi, värvide, pintsli, paberiga
- kritseldamisele nime andma
- osalema täiskasvanu juhendatud lihtsates kunstitegevustes (nt värvimine, kleepimine)

- mudima, rullima, veeretama, tükeldama plastiliini või voolimismassi.

Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliiats, pintsel, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstimaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.

Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja kasvukeskkonna kujundamiseks.	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

Muusika

Valdkond *Muusika* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

1) luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;

2) julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;

3) luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;

4) tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Muusika valdkonna eeloskused (1- 3-aastased)

Laps õpib:

- tunnetema ja matkima lihtsat rütmi (plaksutab, patsutab, koputab)
- kuulama ja eristama helisid, meloodiaid
- reageerima tuttavale muusikale
- laulma ja jäljendama häälitsusi, fraase, lihtsaid sõnu
- häält kasutama ning katsetama oma hääle kõrgust, tugevust, kõla
- ennast loovalt väljendama – liigub, tantsib, mängib pilli
- katsetama erinevaid rütmipille

Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Laulmine ja muusika kuulamine	Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi.
	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha).	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu.	Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.
	Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad, tamburiin, marakas).	Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt).	Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.

Pillimäng	Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi.	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak).	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada.	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register).	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule.
	Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkükk, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel.	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängudes.	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, liikumised paarilisega).	Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.

	Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

Liikumine

Valdkond *Liikumine* õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

1) luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;

2) rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;

3) suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;

4) suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutuste sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;

5) tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.

Liikumise valdkonna eeloskused (1-3-aastased)

Laps õpib:

- tasakaalu – seismist ja kõndimist kitsal pinnal
- koordinatsiooni – käte ja jalgade kooskõla liikumises, palli viskamist/veeretamist ja püüdmist
- tugevust ja vastupidavust – ronimist, sihipärast kõndimist (jalutuskäigud)
- liigutuste täpsust ning käe ja silma koostööd – esemete asetamine õigele kohale

Üldmotoorika osas õpib:

- kõndima ja jooksma iseseisvalt, pöörab liikudes suunda
- ronima madalatel pindadel (diivanile, astmetele)
- ronima redelile, liumäele, mööda takistusi

- püüdma, viskama ja veeretama palli
- hüppama mõlemal jalal korraga
- tantsima ja liikuma muusika rütmis.

Peenmotoorika osas õpib:

- ehitusklotsidest torni laduma
- paberit rebima ja kortsutama
- asju karpi panema ja välja võtma
- ise sööma ja jooma ning lusikast ja tassi kasutama
- pliiatsi või kriidiga joonistama
- lihtsaid lukke, purke, karpe avama ja sulgema
- riietuma (tõmbab mütsi pähe, võtab sokid jalast ära).

Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.

Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskuju.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida erinevaid liikumiselemente, sooritada kestvamaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	Oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.

Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.
Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mänge, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlikke elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mänge, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mänge.

Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.